بسم الله الرحمن الرحيم

BİLGİ TANIMLARI

- Bilgi, eşyanın hakikatleri ile kavranmasıdır. (el-Kindî)
- Bilgi, varlığı ve devamlılığı insanın yapıp etmelerine bağlı olmayan, varlıkların mevcudiyetiyle ilgili olarak akılda kesin hükmün hasıl olmasıdır (Fârâbî)
- Bilgi, bilenin zihninde bilinenin formunun oluşmasıdır. (İhvân-ı Safâ)
- Nesneyi hakikatine uygun olarak tasavvur edene âlim denir. (İhvân-ı Safâ)
- Bilgi, düşüncenin gerçeğe tam uygun olmasıdır. (Seyyid Şerîf el-Cürcânî)
- Bilgi, bir şeyin suretinin akılda hasıl olmasıdır. (Filozoflar)
- Bilgi, bilinenden gizliliğin (hafâ) kalkmasıdır. (Seyyid Şerîf el-Cürcânî)
- Bilgi, külli ve cüz'i şeylerin kendisiyle idrak edildiği melekedir. *'Sıfatun rasiha'* olarak nitelenen bu Meleke'den kastedilen insan varlığının derinliklerinde bulunan akıldır. Bu tanımda bilgi ve akıl aynileştirilmiştir. (Seyyid Şerîf el-Cürcânî)
- Bilgi, akleden (özne) ile akledilen (nesne) arasındaki özel bir ilişki (Modern zaman bilgi tanımı)

"Kur'an'ı Kur'an ile anlama" yönteminin "bilgi" tanımı ise şöyledir:

- BİLGİ, soyut veya somut olarak varlık âleminde bilmenin nesnesi haline gelen her bir şeyin, hangi hakikat üzere yaratıldığı gerçeğidir. İnsan yani bilebilen özne bunları bilsin ya da bilmesin o bilgi her bir varlığın özünde icmali olarak, Kur'an'da tafsili olarak bulunmaktadır.
- Bunların kendisine "bilgi", insanın bu bilgiyi olduğu hal üzere kavramasına ise "bilmek" denir.
- Buna göre "bilmek" insanda bulunan bir rasiha, "bilgi" ise insan dışında bulunan ve bilmek rasihasına açık hâle getirilmiş şeylerdir.
- Bilebilen varlık olarak insanın bilmesi ancak bilmenin nesnesi haline getirilmiş varlığın hakikati ile bilme eylemenin aynı hakikat üzerinde karar kılmasıdır.
- Ne soyut ne de somut hiçbir bilginin kaynağı bizzat insanın kendisi veya insanın melekelerinden biri değildir.
- Varlığın hakikati ile (ki o hakikatlerin ne olduğu sadece Kur'an'da bulunur) bilme eyleminin aynı sonuçta karar kılmadığı bilmelerin tamamı bilmek değil CEHALETTİR.
- Cüveynî "bilgi"yi şöyle tanımlar: *"Bilgi; bir şeyi olduğu hal üzere bilmektir."* Bu tanım güzel bir tanım gibi durmaktadır fakat bu tanıma dikkat edilirse bilgi insanın bilmesi ile özdeş hâle getirilmiştir oysa "bilgi" başka bir şey "bilmek" başka bir şeydir.

İsfahânî "cehalet"i 3 şekilde tanımlar:

1- İnsanın bilgiden yoksun olması.
2- Bir şeye olduğundan başka inanmak. (Bir şeyi olduğundan başka şekilde bilmek.)
3- Bir şeye hak ettiğinden başka şekilde davranmak.

Cehaletin bu üç tanımından ikincisi "BİLGİ" ile alakalıdır. Bu "cehalet" tanımına göre eğer bir şeyi olduğundan başka şekilde bilmek "cehalet" ise bir şeyin olduğu hal üzere olması "bilgi", bu hâli idrak etmek ise "bilmek" olmaktadır.

“Cehalet”in bu 3 tanımını “bilgi” ile birlikte karşılaştırmalı olarak ele alarak bilgiye cehalet üzerinden bir tanım getirecek olursak; *“BİLGİ; idrak edildiğinde kişiyi cehaletten kurtaran malumattır.”* şeklinde bir tanım getirebiliriz. Bu tanıma göre eğer bilgiyi bilen insan cehaletten kurtuluyorsa bu, şu anlama gelmektedir:

BİLGİ; İNSANI BİLMEMEKTEN, BİR ŞEYİ OLDUĞUNDAN BAŞKA ŞEKİLDE BİLMEKTEN VE İNSANI BİR ŞEYE HAK ETTİĞİNDEN BAŞKA ŞEKİLDE DAVRANMAKTAN ALIKOYAN İLİMDİR.

Yani bir şey hakkındaki bilgiyi bilen kişi, o şeyi hakikati ile kavrayarak bilmemekten kurtulmuş olur. Bilmemekten kurtulması o şeye o şeyin gerçeği ile inanmasını sağlar. Bir şeyi gerçeği ile bilmek ise o şeye hak etmediği bir davranış oluşturmanın önüne geçer.

Kusursuzluk sadece Âlemlerin Rabbi Allah’ın olabileceği bir şeydir.

الحمد لله رب العلمين

Ramazan Demir
12.09.2024